

Lietuvių kalbos ugdymo 2010-2014 metų strategija ir jos įgyvendinimo kryptys

Nida Poderienė, Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė

Strategija parengta įgyvendinant LRV priemonių planą

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. XI-52 (Žin., 2008, Nr. 146-5870)

- Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700 (Žin., 2003, Nr. 71-3216)
- Nacionaline lituanistikos plėtros 2009–2015 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 306 (Žin., 2009, Nr. 48-1904)
- Ilgalaike pilietinio ir tautinio ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. X-818 (Žin., 2006, Nr. 102-3939)
- Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gegužės 23 d. įsakymu ISAK-970 (Žin., 2007, Nr. 63-2440)

Strategijoje apibrėžta modernios lietuviybės samprata

Mokykla puoselėja tokią lietuviybę, kuri suteikia viską, ko XXI amžiaus žmogui reikia, kad jis augtų laisvas, pasitikintis savimi, kritiškai mąstantis, kūrybingas, atsakingas.

Lietuviybė – lietuviškoji tapatybė ir kultūra, apimanti tautinį ir politinį sąmoningumą, kalbą ir kultūros tekstus, idėjas, vaizdinius ir vertybes.

Lietuviybė turi reikštis pažįstant ir kuriant identitetą, pažiūras ir įsitikinimus, kalbą ir literatūrą, istoriją ir tradiciją, bendruomeninę kasdienio gyvenimo veiklą, bendrąjį kultūros lauką.

Lietuviybės pažinimas ir kūrimas yra lietuvių ir Lietuvos visuomenės gyvastingumo, savarankiškumo sąlyga. Tautinių mažumų mokyklose lietuviybė puoselėjama kartu su etninėmis tapatybėmis.

Lituanistinis ugdymas – valstybės ir visuomenės stiprybė

Lietuvių kalba, kultūra ir istorija yra tautinės ir pilietinės savimonės, savivertės pagrindas, šiuolaikinės visuomenės savigarbos prielaida ir unikali pasaulio kultūros dalis, už kurią valstybė prisiima atsakomybę. Lietuvių kalba nesuvoktina kaip nykstantis objektas.

Lietuvių kalba yra ir toliau turi būti moderni Lietuvos Respublikos visuomenės bendravimo priemonė, vartojama ir vartotina visose gyvenimo srityse.

Tai, kad kalba kinta, yra gyvos kalbos požymis. Kalbos atvirumas ir gebėjimas atsinaujinti yra jos išlikimo sąlyga.

Lituanistinis ugdymas – svarbi švietimo politikos dalis

- Lituanistinis ugdymas jungia visas bendrojo lavinimo bei visuomenės švietimo sritis, yra visos švietimo bendruomenės uždavinys
- Lituanistinis ugdymas ir švietimas mokykloje neatsiejamas nuo bendro kultūros lauko, todėl negali būti sėkmingas nekuriant lietuvybei palankios, ją stiprinančios viešosios erdvės
- Lituanistinio ugdymo ir švietimo stiprinimas integruotai sietinas su mokslo ir kultūros politika, Lietuvos Respublikos Vyriausybės lituanistikos plėtros programomis ir priemonėmis

Strategijos tikslai

- **Lituanistinį ugdymą įtvirtinti kaip humanistinio** ugdymo – bendrųjų **kultūrinių** kompetencijų lavinimo, **kūrybingo** asmens bei kūrybingos visuomenės ugdymo – pagrindą, susiejant jį su bendraisiais tautos savarankiškumo uždaviniais
- Lituanistinį ugdymą bei švietimą Lietuvos mokyklose ir užsienio lietuviškose mokyklose pakelti į **naują kokybės lygmenį** ir atnaujinti taip, kad **stiprintų tapatybę** ir asmens **savivertę**
- Padaryti **viešąją erdvę** ir bendrą kultūros lauką palankesnius lituanistiniam ugdymui

Strategijos uždaviniai

- būti **atviriems** pasauliui ir drauge **išlaikyti tapatybę** ir savitumą
- užtikrinti aukštą lietuvių kalbos ir literatūros **ugdymo kokybę**
- sustiprinti savarankiško, kūrybinio **mąstymo ugdymą** visais ugdymo turinio aspektais
- pasiekti, kad mokinių kalbos **pasiekimai** reikšmingai gerėtų
- pasiekti, kad lituanistinių dalykų mokytojais dirbtų kūrybingos ir intelektualiai savarankiškos asmenybės
- vykdyti sistemingą ir **nuolatinę** lituanistinių žinių ir gebėjimų **stebėseną**
- sustiprinti mokytojų ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą
- suformuoti lietuvių kultūros kanoną ir įdiegti jį kaip ugdymo turinio branduolį
- stiprinti viešosios erdvės ir lituanistinės kultūros bei ugdymo sąveiką

Lituanistinio ugdymo poveikis

Igyvendinant Strategijos tikslus orientuojamasi į platesnį kultūrinį efektą:

- *Padaugės jaunų žmonių, kurie didžiuosis Lietuva ir prisiims atsakomybę už savo valstybės ateitį*
- *Sumažės jaunų žmonių, norinčių išvykti iš Lietuvos visam laikui*
- *Lietuvių kalbos mokėjimas ir Lietuvos kultūros išmanymas bus vertinamas kaip asmens kultūros dalis*
- *Bus sustiprinti mokytojų ir akademinės lituanistų bendruomenės ryšiai*
- *Palankesnė lietuvybei ir jos vertybėms taps viešoji Lietuvos erdvė*

Strategijos įgyvendinimo kryptys

- Parengta ir nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. pradedama įgyvendinti viena Lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo programa visoms Lietuvos mokykloms
- Parengta lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino koncepcija ir brandos egzamino projektas
- Atsižvelgiant į nacionalinius, tarptautinius mokinių pasiekimų tyrimus ir strategijos nuostatas numatoma parengti vieną lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programą

Vykdomos papildomos priemonės lietuvių kalbos ugdymo turiniui įgyvendinti mokyklose tautinės mažumos kalba (papildomos pamokos, kvalifikacijos tobulinimo sesijos lituanistams, tikslinės lėšos įsigyti mokymosi priemonėms ir vadovėliams)

Strategijos įgyvendinimo kryptys

Kuriami nauji mokymosi šaltiniai

- Lietuvių kalbos, literatūros (kultūros), Lietuvos istorijos mokymosi šaltinių, apimančių XIII–XX a., skaitmeninės sisteminės duomenų bazės sukūrimas (ESF projektas)
- Elektroninė literatūros chrestomatija
- Skaitmeniniai mokymosi objektai 5-6 klasėms (ESF projektas)

Rengiamos ir įgyvendinamos kvalifikacijos tobulinimo programos

- Dvejų metų kvalifikacijos tobulinimo programa gimtosios kalbos mokytojams (ESF projektas)
- Tęsiamas nuotolinis mokymas, dalykiniai ir metodiniai seminarai, konsultacijos

Vykdoma lietuvių kalbos ugdymo stebėseną

- Lietuvių kalbos kūrybinio mąstymo ugdymo 4, 8 ir 11 klasėse tyrimas
- Nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai; antrinė 2009 m. PISA analizė; numatytas funkcinio raštingumo tyrimas

Strategijos įgyvendinimo kryptys

Viešosios erdvės, lituanistinės kultūros ir ugdymo sąveika:

- Televizijos, radijo, spaudos, interneto programos, skirtos vaikams ir jaunimui
- Pasaulinės humanitarinės kultūros tekstų ir meniniu požiūriu vertingiausios pasaulinės literatūros vertimai į lietuvių kalbą
- Inicijuojamos ir remiamos mokyklai skirtos lituanistinės edukacinės programos, lietuviškos kultūros ir meno projektai
- Skatinamos ir remiamos aplinkotyros, kraštotyros, kultūrinio turizmo iniciatyvos, taip ugdant meilę savo gyvenamajai, gimtajai vietai.